

160 R.Pakso skandalo dienų: darbai, žodžiai, datos

Penki mėnesiai ir aštuonios dienos. Tiek laiko Seimui prireikė, kad būtų nušalintas Konstituciją šiurkščiai pažeidęs prezidentas Rolandas Paksas. Pernai spalio 30-ąją po Valstybės saugumo departamento (VSD) parlamentui pateiktos pažymos kilęs skandalas baigėsi 2004-ųjų balandžio 6 dieną prezidento pašalinimu iš pareigų. Skandalo tyrėjai apklausė kelias dešimtis liudytojų. Prezidento apkaltos medžiaga, užfiksuota 207 tūkstančiuose puslapių, sveria daugiau kaip toną. Per šiuos mėnesius aplankęs kelias dešimtis miestų bei miestelių R.Paksas ir jo bendražygiai švaistėsi kaltinimais oponentams, šnekėjo apie sąmokslą ir rengiamus pasikėsinimus į prezidentą. Dėl šių kalbų buvo pradėti ikiteisminiai tyrimai. Keliems R.Pakso patarėjams bei šalininkams iškeltos bylos už šmeižtą. Už R.Pakso veiksmus mūsų šalis sumokėjo didžiulę kainą. Buvo suskaldyta visuomenė, išderinta užsienio politika, smuko Lietuvos įvaizdis užsienyje, jaunimas, šviesuomenė, Seimas bei vyskupai – paniekinti.

* * *

2003 m. spalio 30 d. VSD vadovas M.Laurinkus Seimo pirmininkui A.Paulauskui pateikė slaptą pažymą „Dėl negatyvių tendencijų, keliančių grėsmę valstybės nacionaliniam saugumui“. *M.Laurinkaus pateikta pažyma sukėlė politinį skandalą.* Seimui pranešta, jog Prezidentūra ir R.Pakso patarėjas nacionalinio saugumo klausimais R.Ačas turėjo ryšių su tarptautiniais nusikaltėliais, tarp jų – su Rusijos nusikalstamo pasaulio šulu laikomu A.Kikališviliumi. Paskelbus šią informaciją, R.Paksas atskubėjo į Lietuvos televiziją ir pareiškė: „Tokių pažymų paviešinimas, nepateikus jų prezidentui, gali būti įvardytas kaip sąmokslas“.

R.Paksas sustabdė R.Ačo įgaliojimus.

Lapkričio 2 d. Skubiai sušauktame neeiliniame uždaramame Seimo posėdyje svarstyta galimybė sudaryti specialią komisiją tirti nacionaliniam saugumui iškilusias grėsmes. Dosniausias R.Pakso finansinis rėmėjas J.Borisovas patvirtino, kad su būsimuoju šalies vadovu prieš rikimus buvo sudaryta sutartis: „Sutartis su prezidentu, žinoma, buvo. O kaip kitaip? Duodi pinigus – laba diena ir viso gero?“ Paviešinta VSD pažyma. Šiame dokumente minimos Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) vado A.Songailos, Seimo nario liberaldemokrato E.Skarbaliaus bei Pagėgių mero liberaldemokrato K.Komskio pavardės. Viena išpiplieskusio politinio skandalo veikėjų tapo ir kaunietė stomatologė R.Smailytė, neseniai persikėlusį į Vilnių. „Tie žmonės, kurie ten paminėti, turi išeiti iš darbo, kiti paminėtieji, kurie nedirba valstybinio darbo, turi būti apklausti“, – pareiškė premjeras A.Brazauskas. Prokurorai per kratas paėmė dokumentus iš J.Borisovui priklausančių patalpų: butų Vilniuje, vilos Trakų rajone, namo Karmėlavoje ir jo vadovaujamos įmonės „Avia Baltika“ biuro Kaune. Generalinė prokuratūra pradėjo ikiteisminį tyrimą dėl grasinimo valstybės tarnautojui siekiant atlikti veiksmus savo naudai.

3 d. Seime buvo keturias valandas aptarinėjamas skandalas dėl R.Pakso aplinkos sąsajų su nusikalstamo pasaulio atstovais. VSD vadovas M.Laurinkus posėdyje bandė chronologiškai sudėlioti įvykius, kuriuos paviešinus valstybėje kilo skandalas. Seimo nariai perklausė specialiųjų tarnybų padarytus garso įrašus. Posėdis buvo transliuojamas tiesiogiai per radiją ir televiziją. VSD pažymoje minimų A.Kikališvilio, J.Borisovo, R.Smailytės, Vilniaus tarybos nario liberaldemokrato A.Drakšo bei kitų asmenų pokalbiuose telefonu buvo gausu rusiškų keiksmažodžių. Seimas sudarė laikinąją komisiją, kuriai pavedė ištirti, ar VSD pateiktoje informacijoje nėra grėsmės nacionaliniam šalies saugumui. Devynių narių komisijai paskirtas vadovauti Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas socialdemokratas A.Sakalas. „Šiandien lenda yla iš maišo, jog viena iš Lietuvos valdžių gali būti nupirktą už vieno tanko kainą“, – taip liberalcentristas E.Gentvilas pakomentavo R.Pakso sutartį su J.Borisovu. Generalinėje prokuratūroje apklaustas J.Borisovas. Jam pateikti įtarimai dėl grasinimo šalies prezidentui ir atimti Rusijos bei Lietuvos pasai.

4 d. Seimo laikinoji tyrimo komisija dėl galimų grėsmių nacionaliniam saugumui apklausė VSD vadovą M.Laurinkų. Premjeras A.Brazauskas patarė R.Paksui persvarstyti esminio savo patarėjų korpuso sudėtį.

5 d. Į Briuselį išvykusiam R.Paksui teko teisintis dėl Prezidentūros skandalo. Generalinėje prokuratūroje apklausti R.Pakso patarėjai R.Ačas ir D.Kutraitė-Giedraitienė. Seimas nusprendė kreiptis į Konstitucinį Teismą iširti, ar prezidento R.Pakso dekretas dėl Lietuvos pilietybės suteikimo Rusijos piliečiui J.Borisovui neprieštarauja Konstitucijai.

6 d. Seimo laikinoji tyrimo komisija apklausė specialiųjų tarnybų atstovus, dirbančius su operatyvine informacija. Jie neišskleidė slapoje VSD pažymoje minimų grėsmių šalies nacionaliniam saugumui.

7 d. Keli užpuolikai žiauriai sumušė Kauno sraigtasparnių remonto bendrovės „Helisota“ generalinį direktorių 50 metų J.Legenzovą. Ši bendrovė yra J.Borisovo vadovaujamos „Avia Baltikos“ konkurentė. „Šikau ir tapšnojau“, – pareiškė R.Paksas kalbėdamasis telefonu su savo bendražygiu „Restako“ bendrovės vadovu A.Drakšu. Taip prezidentas ramino į apklausą prokuratūroje kviečiamą A.Drakšą.

R.Paksas telefonu bandė padrašinti A.Drakšą ir drašinosi pats.

9 d. J.Borisovas prisipažino ne tik pinigais padėjęs būsimajam Lietuvos prezidentui: „R.Paksas į mane kreipėsi pirmiausia ne kaip į rėmėją, o kaip į vadovavimo personalui specialistą“.

10 d. Grėsmes nacionaliniam saugumui tirianti parlamento komisija gavo papildomos VSD medžiagos. Užfiksuoti telefono pokalbiai patvirtino, jog R.Paksas buvo informuotas apie J.Borisovo šalies vadovui keliamas sąlygas. „Medžiaga tikrai labai įdomi, jūs turėsite malonių minučių, jei ji bus išslaptinta“, – žurnalistams pareiškė A.Sakalas. R.Paksas dar kartą pareiškė, kad neketina atsistatydinti. Į Lietuvą iš JAV padėti R.Paksui grįžo gruzinė aiškiaregė L.Lolišvili.

11 d. Išslaptinti kai kurie dokumentai, aptikti per pareigūnų atliktas kratas J.Borisovo namuose bei biure. Dokumente rusų kalba „Strekoza“ („Laumžirgis“) dėstomas planas, kaip kelti politinę sumaištį Lietuvoje ir destabilizuoti padėti, sudarant sąlygas R.Pakso įkurtai Liberalų demokratų partijai laimėti kitus Seimo rinkimus. Generalinės prokuratūros vadovybė atmetė Seimo komisijos prašymą pavišinti įrašytus telefono pokalbius, kuriuose girdėti ir šalies vadovo balsas.

12 d. Atsistatydinimo prašymus parašė prezidento patarėjai R.Ačas, J.Ragauskas, D.Kutraitė-Giedraitienė, R.Gorbačiovas, A.Medalinskas ir O.Buišienė. R.Paksas pasirašė keturių patarėjų atsistatydinimo pareiškimus. *Nebeišlaikiusi įtampos iš Prezidentūros nusprendė pasitraukti R.Pakso bendražygė D.Kutraitė.*

13 d. Skandalo tyrėjai nustatė, kad prezidento patarėjai neteisėtai kišosi į policijos darbą. Paaiškėjo, jog į policijos darbą 2003 metų žiemą kišosi ir tuo metu dar neinauguruotas prezidentas R.Paksas. Prezidento aplinka bandė daryti įtaką skirstant Automobilių kelių fondo lėšas, piršo, kokiuose bankuose laikyti valstybės institucijų pinigus.

14 d. R.Paksas su šeima savaitgaliui išvyko pailsėti į valstybinius „Auskos“ poilsio namus Palangoje. Daugiau kaip 400 šalies kultūros ir meno atstovų paragino prezidentą trauktis iš posto.

17 d. Šalies vadovui teko duoti parodymus teisėjui ir prokurorui. R.Paksas gynė J.Borisovą, įtariamą šalies vadovo šantažu.

18 d. Galimas grėsmes nacionaliniam saugumui tiriančios parlamentinės komisijos nariai nustatė, kad R.Paksui tapus šalies vadovu J.Borisovas vylėsi ne tik aukšto posto Prezidentūroje ir generolo antpečių, bet ir taikėsi į premjero kėdę. Komisijos nariai buvo supažindinti su Generalinės prokuratūros ir VSD turimais naujais telefono pokalbių įrašais, taip pat kratų metu pas J.Borisovą rastais dokumentais. R.Paksas įpareigojo JAV lietuvį L.Kojelį nustatyti skandalo priežastis bei rengėjus. L.Kojelis po šio pokalbio nebeapasirodė Prezidentūroje. Prezidentas ir jį lydinti delegacija išvyko į Iraką aplankyti ten tarnaujančių Lietuvos karių.

19 d. Užsienio reikalų ministras A.Valionis specialiojoje Seimo komisijoje patvirtino, kad keturis kartus asmeniškai išpėjo R.Paksą apie NATO valstybėms nerimą keliančią patarėjo R.Ačo veiklą.

20 d. Skandalo tyrėjai apklausė buvusį prezidento patarėją R.Ačą.

22 d. Priešais Prezidentūros rūmus S.Daukanto aikštėje įvyko mitingas. Reikalauta šalies vadovo atsistatydinimo. Mitinge dalyvavo apie 4 tūkst. žmonių. *Į mitingą susirinko apie 4 tūkst. R.Pakso veiksmams pasipiktinusių žmonių.* Padėti R.Paksui į Lietuvą slapta atvyko Rusijos firmos „Almax“ darbuotojai A.Zatonskaja ir A.Potninas.

23 d. Seimo komisija nustatė, kad R.Pakso aplinkos žmonės, palaikę ryšius su nusikalstamu pasauliu, siekė pašalinti iš posto policijos generalinį komisarą V.Grigaravičių. M.Laurinkus tyrėjams suteikė informacijos, leidžiančios daryti išvadą, kad prezidentas pats galėjo paviešinti jam suteiktą slaptą informaciją. R.Paksas atsisakė liudyti parlamentinėje tyrimo komisijoje.

24 d. Prezidentas pradėjo keliones po Lietuvą. Jis aplankė Širvintas.

25 d. Seimo laikinojoje komisijoje apklaustas VSAT vadas A.Songaila. Generolas pripažino, kad stomatologės R.Smailytės prašomas praleisdavo jos nurodytas mašinas per sieną be eilės.

26 d. Skandalo tyrėjai gavo naujos medžiagos, patvirtinančios įtarimus dėl slaptos informacijos nutekėjimo iš Prezidentūros. „Jei mano žmona leidžia pinigus greičiau, nei aš uždirbu, gal man atsiriboti ir nuo žmonos?“ – taip R.Paksas Kretingoje paaiškino, kodėl negali atsiriboti nuo J.Borisovo

27 d. Nustatė, kad A.Zatonskaja ir A.Potninas yra J.Borisovo viloje prie Trakų, pareigūnai šią vietą apsupo. Kol saugumiečiai bandė patekti į vidų, viloje buvo skubiai naikinami dokumentai. Pareigūnai J.Borisovo viloje aptiko spaudai parengtą specialų reklaminį laikraščio „Ūkininko patarėjas“ leidinį „Tvarka bus?“.

28 d. Generalinėje prokuratūroje apklausti „Almax“ darbuotojai A.Zatonskaja bei A.Potninas. *„Almax“ veikėjai patarė R.Paksui, kaip įveikti Prezidentūros krizę.*

30 d. Mitinge Vilniuje maždaug 5 tūkst. žmonių reikalavo R.Pakso atsistatydinimo.

Gruodžio 1 d. Seimo laikinoji tyrimo komisija paskelbė išvadą – prezidentas R.Paksas dėl savo ryšių buvo ir tebėra pažeidžiamas, ir tai kelia grėsmes nacionaliniam saugumui. Paskelbus šią išvadą A.Paulauskas ir A.Brazauskas pareiškė, kad būdami R.Pakso vietoje jie atsistatydintų. R.Paksas Seimo komisijos išvadas pavadino nepagrįstomis ir pareiškė nesitrauksiąs. Turėjęs pradėti dirbti šalies vadovo patarėju nacionalinio saugumo klausimais atsargos karininkas J.Gečas nepasirodė Prezidentūroje.

2 d. Dauguma parlamentarų pritarė galimas grėsmes nacionaliniam saugumui tyrusios parlamentinės komisijos išvadoms, jog prezidentas buvo ir tebėra pažeidžiamas. Išvadoms pritarė 70, prieš jas balsavo 16, susilaikė 10 Seimo narių. „Kava su brendžiu dabar turi nacionalinį pavadinimą – kava „Renata“, – laikinosios Seimo komisijos vadovas A.Sakalas, kalbėdamas apie grėsmes nacionaliniam saugumui, rado laiko ir pašmaikštauti, primindamas R.Smailytės ryšius su politikais bei pareigūnais. *R.Smailytės ryšiai gerokai nustebino skandalą tyrusius Seimo komisijos narius.*

3 d. Pirmąkart posėdžiavusi iš keturių parlamentinių frakcijų sudaryta darbo grupė paskelbė, kad kaltinimai prezidentui gali būti suformuluoti pagal tris punktus. Artimas R.Pakso bendražygis, Liberaldemokratų frakcijos Seime narys D.Barakauskas viešai patvirtino, jog valstybės vadovas kišosi į privačių bendrovių reikalus

4 d. Paprašytas Seimo, Konstitucinis Teismas pradėjo aiškintis, ar R.Paksas pažeidė įstatymus ir Konstituciją, išimties tvarka suteikęs pilietybę dosniausiam savo rinkimų vajeaus rėmėjui J.Borisovui. Atstovauti R.Paksui Konstituciniame Teisme pasamdyti advokatų kontoros „Baublys ir partneriai“ teisininkai. Už jų paslaugas prezidentas pažadėjo sumokėti iš savo kišenės. O.Buišienė nusprendė pasitraukti iš prezidento patarėjo posto. Iki paskutinės akimirkos ignoravęs patarimus atsisakyti gruodžio 8-ąją numatyto susitikimo su JAV prezidentu G.W.Bushu, R.Paksas

atšaukė vizitą. R.Paksas sprendimą nevykti į JAV priėmė tik tuomet, kai iš Vašingtono jį pasiekė informacija, kad Baltieji rūmai davė nurodymą atšaukti pasirengimą šio vizito saugumui garantuoti. Kardinolas A.J.Bačkis ir Kauno arkivyskupas metropolitas S.Tamkevičius nusiuntė laišką R.Paksui, netiesiogiai siūlydami atsistatydinti.

5 d. R.Paksas Konstituciniame Teisme davė parodymus dėl dekreto, kuriuo išimties tvarka J.Borisovui suteikė Lietuvos pilietybę. Šalies vadovas pareiškė, kad pasirašydamas dekretą nepažeidė nei įstatymo, nei Konstitucijos.

10 d. R.Paksas Pakruojuje pareiškė, kad jį norėta papirkti: „Už atsistatydinimą man siūlė ir pinigų, tačiau net neketinu trauktis“.

11 d. Seimo narių grupė parengė teikimo projektą pradėti prezidento R.Pakso apkaltos procesą. Pradėti rinkti parašai Seime dėl siūlymo pradėti R.Pakso apkaltą.

R.Paksui pateikti šeši kaltinimai:

1. Dėl savo veiksmų tapus ir esant pažeidžiamu, kas įvertinant ypatingą Respublikos Prezidento statusą, Konstitucijos ir įstatymų jam suteiktus įgalinimus ir atsakomybę, jo vaidmenį vidaus ir tarptautinėje politikoje, sudarė grėsmes Lietuvos nacionaliniam saugumui ir tuo šurkščiai pažeidus Konstituciją ir sulaužius duotą priesaiką.

2. Savo veikloje neužtikrinus Valstybės paslapties apsaugos, tuo šurkščiai pažeidus Konstituciją bei sulaužius duotą priesaiką.

3. Savo veiksmais neteisėtai įtakojus privačių ūkio subjektų veiklą, neteisėtai panaudojus savo bei valstybinių institucijų įgaliojimus siekiant paveikti privačių asmenų ir privačių ūkio subjektų sprendimus turtiniuose santykiuose, tuo šurkščiai pažeidus Konstituciją bei sulaužius duotą priesaiką.

4. Savo veikloje nesuderinus viešųjų ir privačių interesų, tuo šurkščiai pažeidus Konstituciją bei sulaužius duotą priesaiką.

5. Savo veiksmais neužtikrinus ir sutrikdžius valstybės valdžios institucijų darnų funkcionavimą, diskreditavus valdžių autoritetą ir sudarius prielaidas Respublikos Prezidento institucijos konstitucinių funkcijų nevykdymui, tuo šurkščiai pažeidus Konstituciją bei sulaužius duotą priesaiką.

6. Sudarius prielaidas ir nesiėmus jokių veiksmų užkirsti kelią atskirų politinio (asmeninio) pasitikėjimo Respublikos Prezidento kanceliarijos valstybės tarnautojų piktnaudžiavimams vykdant savo pareigas ir tuo šurkščiai pažeidus Konstituciją bei sulaužius duotą priesaiką.

Italijos prezidentas C.A.Ciampi nutarė atidėti vizitą į Prezidentūros skandalo krečiamą Lietuvą.

12 d. Katalikų vyskupų raginamas priimti sprendimą, kuris suteiktų ramybę bei padovanotų Lietuvai gražią Kalėdų dovaną, R.Paksas pareiškė, kad Bažnyčios hierarchai yra politinio spektaklio dalyviai. *Kardinolo A.J.Bačkio raginimai R.Paksui neskaldyti tautos liko neišgirsti.*

16 d. 86 parlamentarai pasirašė po siūlymu pradėti prezidento R.Pakso apkaltą.

„86 parašais yra parodyta solidi parlamento dauguma, pasirengusi pradėti apkaltos procesą“, – paskutinis pasirašęs po šiuo dokumentu pareiškė Seimo pirmininkas A.Paulauskas. „Žmogiškai R.Paksą galima užjausti, nes jis nuėjo su velniu obuoliauti“, – taip R.Pakso būseną apibūdino Seimo vicepirmininkas V.Andriukaitis. Generalinė prokuratūra nusprendė nepradėti ikiteisminio tyrimo dėl mėginimų papirkti R.Paksą.

17 d. Iš Lietuvos išvyko Maskvos firmos „Almax“ darbuotojai A.Potninas ir A.Zatonskaja, konsultavę R.Paksą ir J.Borisovą. Išslaptinti nauji VSD parengtos pažymos duomenys apie neteisėtą R.Pakso ir jo aplinkos veiklą. Paaiškėjo, jog šalies vadovas asmeniškai padėjo savo bičiuliams bei buvusiems verslo partneriams, ketinusiems užvaldyti įmonę „Žemaitijos keliai“. Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas paskelbė, kad R.Pakso patarėjai ir Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnai pažeidė Korupcijos prevencijos įstatymą. Prezidento patarėjai įstatymą

pažeidė prašydami pateikti jiems informaciją apie asmenis, o STT pareigūnai – šią informaciją teikdami.

18 d. Pranešta, jog parlamento sudarytoje specialiojoje tyrimo komisijoje, kuri privalės nustatyti, ar R.Paksui reiškiami kaltinimai yra pagrįsti, dirbs šeši teisininkai ir tiek pat politikų. VSD paviešinus slaptą pažymą apie bandymus užvaldyti bendrovę „Žemaitijos keliai“ ir Prezidentūros kišimąsi į privačių įmonių veiklą, Generalinė prokuratūra pradėjo ikiteisminį tyrimą. „Nieko nevaidinu. Aš dirbu Lietuvos prezidentu“, – šalies vadovas R.Paksas paaiškino Kelmės gyventojams, ką jis veikia.

19 d. Prezidentas neteko visuomeninio konsultanto verslo plėtros klausimais – šių pareigų nutarė atsisakyti koncerno „MG Baltic“ atstovas V.Sutkus.

20 d. Ant sostinės Tauro kalno įvyko nelegalus mitingas, pavadintas judėjimo „Už teisingumą ir demokratinę Lietuvą“ steigiamuoju suvažiavimu. Mitinguotojų gretose buvo už antivalstybinę veiklą teistas buvęs prosovietinės organizacijos „Jedinstvo“ lyderis V.Ivanovas. Į judėjimo koordinacinę grupę išrinkti parlamentarai J.Veselka, R.Pavilionis, Liberalų demokratų partijos pirmininkas V.Mazuronis, šalies vadovo patarėjas G.Šurkus, rašytojas V.Petkevičius. *Į Vilnių buvo suvežti R.Pakso rėmėjai iš visos Lietuvos.*

22 d. Į neeilinį posėdį susirinkę parlamentarai suformavo specialiąją tyrimo komisiją, kuriai buvo pavesta ištirti R.Paksui mestų kaltinimų pagrįstumą.

23 d. Specialiosios Seimo komisijos vadovu paskirtas Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko patarėjas 77 metų P.Žalkauskas. Jo pavaduotoju paskirtas Seimo narys socialdemokratas J.Sabatauskas. „Kartais man jo netgi gaila: jaunas, perspektyvus žmogus, turėjo puikių galimybių, o mat kaip išėjo“, – pareiškė A.Brazauskas apie savo jausmus R.Paksui.

29 d. Specialiosios Seimo komisijos nariai pradėjo darbą. Posėdyje dalyvavo advokatų kontoros „Baublys ir partneriai“ atstovai G.Baublys, K.Švirinas bei E.Rapolas. Prezidento gynybą sustiprino trys garsūs ir brangiai apmokami baudžiamosios teisės specialistai – K.Stungys, V.Sviderskis bei Advokatų tarybos pirmininkas R.Andrikis.

30 d. Konstitucinis Teismas paskelbė, jog prezidento dekretas, kuriuo J.Borisovui suteikta pilietybė, prieštarauja Lietuvos Konstitucijai, taip pat kitiems teisės aktams. Daugiau kaip dvi valandas trukęs teismo nutarimo skaitymas baigtas kirčiu: „J.Borisovas nėra Lietuvos Respublikos pilietis“. Kadenciją bebaigiantis Lietuvos ambasadorius Ispanijoje 83 metų V.Dambrava nusprendė neiti dirbti į Prezidentūrą atstovu specialiesiems pavedimams.

31 d. Naujųjų metų naktį R.Paksas pasveikino mūsų šalies žiūrovus per Pirmąjį Baltijos kanalą – Rusijos televiziją, programas transliuojančią Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Per tą pačią televiziją buvo transliuojama ir Rusijos prezidento V.Putino naujametė kalba.

2004 m. sausio 3 d. VSD įteikė Migracijos departamentui prašymą įtraukti J.Borisovą į Lietuvoje nepageidaujamų asmenų sąrašą.

5 d. R.Paksas atsisakė atvykti į Seimo specialiosios tyrimo komisijos posėdį ir pateikti paaiškinimus.

6 d. Nekreipdamas dėmesio į jam gresiančią apkaltą R.Paksas pareiškė, jog ketina įsikurti rezidencijoje Turniškėse. Prezidento žmona L.Paksienė surengė žurnalistams ekskursiją po rezidenciją, kurioje buvo pradėtas remontas. *L.Paksienė žadėjo netrukus ilgam įsikurti Turniškėse.*

7 d. Specialioji Seimo komisija apsisprendė dėl vieno iš šešių kaltinimų prezidentui ir paskelbė: visiškai pakanka įrodymų kaltinimui, jog R.Paksas nesuderino viešųjų bei privačių interesų.

9 d. Migracijos departamentas pranešė, kad Rusijos piliečiui J.Borisovui nebus išduotas leidimas nuolat gyventi Lietuvoje. Prezidentūroje sutiko dirbti diplomatas P.Vaitiekūnas, pasilikęs galimybę iš jos pasitraukti po apkaltos. Diplomatai į Prezidentūrą dirbti oficialiai delegavo Užsienio reikalų ministerija.

12 d. Skandalingai pagarsėjusį prezidento patarėją nacionalinio saugumo klausimais R.Ačą pakeitė policijos generalinio komisaro pavaduotojas R.Senovaitis.

13 d. Per Laisvės gynėjų dienos iškilmingą minėjimą neapsieita be akibrokštų. Kai Seimo vadovas A.Paulauskas per iškilmingą posėdį paskelbė, kad į tribūną kalbėti kviečiamas prezidentas R.Paksas, opozicinių konservatorių ir liberalcentristų frakcijų nariai pakilo ir išėjo iš salės. Sausio 13-osios atminimo medalių įteikimo ceremonijos Prezidentūroje metu kaunietis elektrikas V.Kaminskas pareiškė negalintis priimti apdovanojimo iš apsimelavusio prezidento rankų, nes tai būtų žuvusiųjų atminimo įžeidimas.

14 d. J.Borisovas apklaustas Seimo specialiojoje tyrimo komisijoje.

15 d. R.Smailytė tyrimo komisijai patvirtino Prezidentūroje ne kartą susitikusi su R.Paksu.

16 d. Prezidentą į Ukmergę atlydėjęs fašistuojantis Kauno apskrities lietuvių patriotų sąjungos vadas V.Mažonas sudavė per veidą ukmergiškiui moksleiviui M.Drochneriui. R.Paksas pareiškė: nėra jokios politinės krizės, o didžiausią grėsmę visiems kelia tendencinga informacija, pateikiama spaudoje.

22 d. VSD vadovas M.Laurinkus paskelbė, kad pernai kovo 17 dieną jį iškvietė tuometis prezidento patarėjas nacionalinio saugumo klausimais R.Ačas ir pasiteiravo, kur yra J.Borisovas ir ar galima jį sulaikyti. Per R.Pakso susitikimą su Joniškio gyventojais prezidentą pašlovino ir apkabino pernai skandalingai išgarsėjęs buvęs Pociūnėlių kunigas V.Kurtinaitis.

23 d. Seimo specialioji tyrimo komisija baigė liudytojų apklausos maratoną. Per tą laiką komisijai dėl prezidento apkaltos parodymus davė apie keturiasdešimt liudytojų. Šalies vadovas į komisiją taip ir neatvyko.

26 d. Iš oficialaus vizito JAV grįžęs užsienio reikalų ministras A.Valionis pareiškė: yra neoficialių signalų, jog Vakarų demokratinės valstybės laukia R.Pakso atstatydinimo.

28 d. Vilniaus apygardos prokuratūra pradėjo ikiteisminį tyrimą pagal Seimo nario A.Sakalo skundą. Parlamentaras kreipėsi į prokuratūrą po to, kai Seimo nario R.Pavilionio žmona A.M.Pavilionienė, vartodama nusikaltėlių žargoną, Konstitucinį Teismą pavadino „suokalbio prieš šalies vadovą stogu“.

29 d. Bendrovės „Kauno grūdai“ vadovas T.Barštys dviprasmiškai komentavo savo santykius su R.Smailyte: „Duok Dieve, Lietuvai daugiau tokių moterų, kurios sugeba turėti tokių ryšių“.

Vasario 2 d. Porą mėnesių nesugebėjęs susirasti kito darbo, į Prezidentūrą sugrįžo skandalingai pagarsėjęs A.Medalinskas.

4 d. Bendrovės „Avia Baltika“ darbuotojais ir jų šeimos nariais prisistatę 235 asmenys išsiuntė atvirą laišką Europos Parlamento vadovui P.Coxui bei apskundė sprendimą atimti iš J.Borisovo Lietuvos pilietybę.

7 d. Į judėjimo „Už teisingumą ir demokratinę Lietuvą“ steigiamąjį suvažiavimą Vilniuje ant Tauro kalno susirinko keli tūkstančiai žmonių.

10 d. Kaltinimus prezidentui tirianti apkaltos komisija paprašė Seimą pratęsti jai duotą terminą pateikti išvadas iki vasario 19 dienos. Daugiau laiko tyrėjams prireikė po to, kai ilgai komisijos nepaisęs R.Paksas pagaliau pateikė savo paaiškinimus dėl jam iškeltų kaltinimų.

11 d. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija nustatė, kad sugrįžęs dirbti prezidento R.Pakso patarėju politikai A.Medalinskas yra pažeidęs Valstybės tarnybos įstatymą ir valstybės tarnautojų etikos nuostatas. *A.Medalinsko nusižengimai nesutrukdė R.Paksui jį dar kartą įdarbinti Prezidentūroje.*

18 d. Iki vėlyvo vakaro posėdžiavusi apkaltos komisija balsų dauguma patvirtino visus šešis šalies vadovui R.Paksui pateiktus kaltinimus. Nutarta, jog R.Paksas dėl savo veiksmų tapo pažeidžiamas, šiurkščiai pažeidė Konstituciją ir sulaužė priesaiką, neužtikrino valstybės paslapties apsaugos, kišosi į privačių ūkio subjektų veiklą. Taip pat pritarta kaltinimams, jog R.Paksas savo veikloje nesuderino viešųjų ir privačių interesų, sutrikdė valstybės institucijų darnų funkcionavimą,

diskreditavo valdžių autoritetą. Šeštasis kaltinimas – R.Paksas tinkamai nekontroliavo savo patarėjų, neužkirto kelio galimam jų piktnaudžiavimui. „Šamokslo teorijas po šių išvadų gali skleisti tik piktavaliai žmonės“, – pareiškė parlamento vicepirmininkas V.Andriukaitis. Iš pareigų atleistas VSAT vadovas A.Songaila, du mėnesius gydydamasis ligoninėse bei sanatorijose. *R.Smailytės nurodymams paklusdavęs generolas A.Songaila neteko posto.*

19 d. Seimas balsavo už tai, kad būtų pradėtas prezidento apkaltos procesas. „Už“ balsavo 62, „prieš“ buvo 11, susilaikė 3 parlamentarai. Be to, Seimas nusprendė kreiptis į Konstitucinį Teismą, kad šis pareikštų savo nuomonę dėl R.Pakso veiksmų. Ketinusiems Lietuvoje apsilankyti „Almax“ veikėjams A.Potninui ir A.Zatonskajai neišduotos mūsų šalies vizos.

20 d. A.Paulauskas pareiškė, kad jis ir kiti politikai girdėję iš kelių parlamentarų apie mėginimus juos papirkti siekiant susikompromitavusiam R.Paksui palankaus balsavimo per apkaltą.

23 d. Į Konstitucinį Teismą buvo atgabenta daugiau kaip toną sverianti prezidento apkaltos medžiaga. Į 30 dėžių sukrauta 207,7 tūkst. puslapių dokumentų.

24 d. R.Paksas išsikvietė Generalinės prokuratūros vadovą A.Klimavičių ir įtikinėjo jį pradėti ikiteisminį tyrimą pagal Baudžiamojo kodekso 114 straipsnį – kėsinimasis į konstitucinę šalies sanklodą ir valstybės perversmo rengimas. Už tai numatyta kalėjimas iki 20 metų ar net iki gyvos galvos. Prezidentas R.Paksas kreipėsi į parlamentą, siūlydamas pradėti Seimo pirmininko A.Paulausko apkaltos procesą. *Apkaltos laukiantis R.Paksas bandė pereiti į savo oponentų puolimą.*

25 d. Šalies vadovo nurodymu jo patarėjas R.Senovaitis pagrobė iš VSD Alytaus apygardos skyriaus operatyvinę medžiagą, susijusią su alkoholio įmonės „Alita“ privatizavimu. Iš Alytaus patarėjas atsigabeno ir VSD apygardos skyriaus viršininką A.Sereiką. Seimo valdyba nutarė nesvarstyti R.Pakso siūlymo inicijuoti Seimo pirmininko A.Paulausko apkaltą, kadangi jai abejonių sukėlė kreipimosi teisėtumas.

26 d. A.Klimavičius Prezidentūroje įnirtingai teisinio R.Pakso veiksmus pagrobiant „Alitos“ privatizavimo operatyvinę bylą. Prokuroras iš anksto atmetė įtarimus, kad prezidento pavedimu R.Senovaičiui paimant iš VSD padalinio slaptą medžiagą buvo pažeisti įstatymai.

Kovo 1 d. Generalinė prokuratūra nustatė, kad praėjusių metų spalio pabaigoje parlamentinių frakcijų atstovus su slapta VSD pažyma supažindinęs ir parlamentinį tyrimą inicijavęs A.Paulauskas neatskleidė valstybės paslapčių. „Tai smulkus chuliganizmas naudojantis R.Paksui suteiktomis Konstitucijos galiomis“, – taip Tėvynės sąjungos lyderis A.Kubilius įvertino prezidento siūlymą pradėti A.Paulausko apkaltos procesą. Aukščiausiojo Teismo pirmininkas V.Greičius priėmė A.Paulausko pasiūlymą vadovauti prezidento apkaltos procesui. Pranešta, jog į teisiamųjų suolą teks sėsti R.Pakso patarėjui G.Šurkui, kuriam iškelta byla dėl A.Paulausko apšmeižimo.

2 d. VSD vadovas M.Laurinkus pareiškė, kad milijardinę apyvartą turintys tarptautiniai kontrabandininkų tinklai patyrė Lietuvos teisėsaugos suduotus smūgius ir bandė atgauti prarastas pozicijas pasinaudodami silpniausia valdžios grandimi – Prezidentūra bei R.Pakso aplinka.

5 d. Vilniaus apygardos prokuratūra perdavė teismui liberalų demokratų lyderio V.Mazuronio baudžiamąją bylą dėl A.Paulausko apšmeižimo.

8 d. Seime prasidėjusi R.Pakso apkaltos procedūra truko vos trylika minučių. Prezidento kaltintojai ir advokatai sutarė palaukti, kol savo žodį dėl šalies vadovui iškeltų kaltinimų tars Konstitucinis Teismas.

10 d. VSD Alytaus skyriaus viršininkas A.Sereika buvo atleistas iš pareigų.

12 d. Susikompromitavęs ir postą praradęs saugumietis A.Sereika priimtas dirbti ekspertu Prezidentūroje.

R.Pakso nurodymu įstatymą pažeidusį ir darbo saugume netekusį A.Sereiką priglaudė Prezidentūra.

16 d. Konstitucinis Teismas viešame posėdyje pradėjo svarstyti, ar R.Paksas pažeidė Konstituciją veiksmais, dėl kurių Seime pradėta jo apkalta.

17 d. R.Paksas pareiškė, kad jo perimtoje VSD operatyvinėje byloje dėl bendrovės „Alita“ privatizavimo trūksta 12 dokumentų. VSD kategoriškai atmetė kaltinimus dokumentų klastojimu.

18 d. Prezidentui Konstituciniame Teisme atstovaujančių advokatų prašymu buvo išklaustyti R.Ačo parodymai. Parlamentarai kreipėsi į Konstitucinį Teismą dėl R.Pakso siūlymo surengti A.Paulausko apkaltą. „Teisinėmis priemonėmis atremsime politinių zombių ataką“, – šį sprendimą komentavo konservatorius A.Vazbys.

19 d. R.Paksas neteko savo patarėjo užsienio politikos klausimais. P.Vaitiekūnas nutarė išeiti atostogų ir užsiminė, jog neketina grįžti į darbą. *P.Vaitiekūnas nusprendė, kad jo patarimai R.Paksui jau nebepadės.*

20 d. Įvairiuose šalies miestuose vykusiuose susibūrimuose buvo žadama šturmuoti Seimą, grasinama parlamentarams, o mitinguose pasirodę prezidento politiniai oponentai buvo iškeikti ir net apspardyti. Mitingus surengė judėjimas „Už teisingumą ir demokratinę Lietuvą“.

22 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas panaikino Migracijos departamento sprendimą, pagal kurį Rusijos pilietis J.Borisovas turėjo būti išsiųstas iš Lietuvos kaip keliantis grėsmę šalies saugumui. Migracijos departamentas įpareigotas iš naujo išnagrinėti J.Borisovo prašymą dėl leidimo nuolat gyventi Lietuvoje ir priimti naują sprendimą. Konstitucinis Teismas nusprendė priimti parlamento prašymą ištirti, ar R.Pakso dekretas, siūlantis pradėti A.Paulausko apkaltos procesą, neprieštarauja Konstitucijai.

23 d. R.Paksas atsisakė duoti parodymus Konstituciniame Teisme. Prezidentas į teismą buvo kviečiamas pasiaiškinti dėl klausimų, į kuriuos nesugebėjo atsakyti jo pasamdyti advokatai. Vėly vakarą R.Paksas nufilmuotas po slapto susitikimo su J.Borisovu vienoje sostinės sporto salėje. Prezidentas ir jo rėmėjas žaidė tenisą bei aptarinėjo J.Borisovo skyrimą prezidento patarėju.

24 d. Atsidėkodamas už dosnią paramą per prezidento rinkimus ir patarimus, kaip valdyti šalį, R.Paksas nusprendė paskirti Rusijos pilietį J.Borisovą visuomeniniu patarėju. Šis prezidento žingsnis šokiravo ir politikus, ir visuomenę. Prezidentūrą nutarė palikti patarėjas ekonomikos ir vidaus politikos klausimais J.Ragauskas, taip pat užsienio politikos grupės nariai E.Bajarūnas, R.Šlepavičius ir E.Jankauskaitė. Į Prezidentūrą susirinkę R.Pakso patarėjai A.Medalinskas, E.Ganusauskas, Seimo nariai H.Žukauskas bei R.Pavilionis iki vidurnakčio įtikinėjo prezidentą atšaukti savo sprendimą ir atsiriboti nuo J.Borisovo.

25 d. Prisipažinęs, kad veikė vykdydamas ne savo valią, prezidentas per šalies televizijas pareiškė, jog J.Borisovas nebus skirtas jo patarėju. R.Paksas verksmingai ir nedrąsiai atsiribojo nuo Rusijos piliečio, tarsi šio atsiprašinėdamas ir bijodamas. J.Borisovui mėginimas tapti prezidento patarėju pasibaigė dviguba nesėkme. Verslininkas ne tik negavo trokštamo posto, bet ir neteko teisės iškelti kojos iš savo buto. Teismas Rusijos piliečiui sugriežtino kardomąją priemonę – vietoj rašytinio pasižadėjimo neišvykti skyrė namų areštą. Šokiruoti R.Pakso veiksmų, nuo jo nusigrėžė daugelis šalininkų Seime. Atsistatydinti prezidentą paragino ir jo bendražygis liberaldemokratas J.Lionginas.

26 d. R.Paksui prabilus apie jo rėmėjo J.Borisovo grasinimus, prokurorai apklausė ištikimiausius prezidento bendražygius – A.Medalinską, E.Ganusauską, H.Žukauską bei R.Pavilionį.

29 d. Iš prezidento patarėjo posto pasitraukė E.Vaitkus.

31 d. Konstitucinis Teismas paskelbė, jog trys prezidento veiksmai prieštarauja Konstitucijai. Konstitucinis Teismas nustatė, kad prezidentas šturkščiai pažeidė šalies Konstituciją šiais veiksmais:

- suteikęs Lietuvos pilietybę J.Borisovui už šio suteiktą finansinę ir kitokią svarią paramą;
- sąmoningai leidęs J.Borisovui suprasti, kad dėl jo teisėsaugos institucijos atlieka tyrimą ir vykdo jo pokalbių telefonu kontrolę;

- davęs nurodymus savo patarėjui V.Račkauskui pasinaudojant tarnybine padėtimi siekti per teisėsaugos institucijas paveikti bendrovės „Žemaitijos keliai“ vadovų ir akcininkų sprendimus dėl akcijų perleidimo R.Paksui artimiems asmenims, taip pat darydamas įtaką bendrovės „Žemaitijos keliai“ vadovų bei akcininkų sprendimams dėl akcijų perleidimo R.Paksui artimiems asmenims. *Nuosprendį R.Paksui perskaitė Konstitucinio Teismo pirmininkas E.Kūris.* Naujoji sąjunga kreipėsi į Generalinę prokuratūrą dėl R.Pakso viešai pareikštų teiginių, neva tarp socialliberalų ir J.Borisovo egzistuoja kažkokie susitarimai, dėl kurių šis Rusijos pilietis gali tapti prezidento oponentų įrankiu.

Balandžio 5 d. Seimas pratęsė R.Pakso apkaltos procesą.

6 d. Parlamentas nutraukė 13 mėnesių ir 11 dienų trukusį R.Pakso prezidentavimą. Už pirmąjį kaltinimą (R.Paksas neteisėtai kaip atlygį suteikė Lietuvos pilietybę J.Borisovui), pripažindami, kad už tai prezidentas turi būti pašalintas iš pareigų, balsavo 86 Seimo nariai. Už antrąjį kaltinimą (R.Paksas sąmoningai leido suprasti J.Borisovui, jog dėl jo teisėsaugos institucijos atlieka tyrimą ir vykdo jo pokalbių telefonu kontrolę) balsavo 86 Seimo nariai. Už trečiąjį kaltinimą (R.Paksas, siekdamas įgyvendinti jam artimų privačių asmenų turtinius interesus, naudodamasis savo statusu, davė nurodymus patarėjui V.Račkauskui paveikti bei pats darė įtaką „Žemaitijos kelių“ vadovų bei akcininkų sprendimams dėl akcijų perleidimo sau artimiems asmenims) balsavo 89 parlamentarai. Parlamentas pavedė Seimo pirmininkui A.Paulauskui laikinai eiti Lietuvos prezidento pareigas.

Ką tik pradeda, nieko nebaigia

Rolando Pakso politinę biografiją ženklina vien atsistatydinimai. Politinę karjerą R.Paksas pradėjo 1997 metais, kai pagal konservatorių sąrašą buvo išrinktas Vilniaus miesto tarybos nariu ir tapo sostinės meru, vadovavo Lietuvos savivaldybių asociacijai. 1999 metų gegužę R.Paksui sutikus tapti konservatorių Vyriausybės premjeru, jis atsistatydino iš mero pareigų. 1999 metų birželį R.Paksas buvo prisaikdintas premjeru, o liepos viduryje buvo išrinktas Tėvynės sąjungos valdybos pirmininku. 1999 m. spalio 27 dieną R.Paksas paliko premjero kėdę, nepritardamas Lietuvos Vyriausybės sutarčių su JAV bendrove „Williams International“ dėl naftos įmonės „Mažeikių nafta“ pasirašymui. Po kelių dienų R.Paksas atsistatydino iš konservatorių valdybos pirmininko pareigų, o 1999 metų lapkritį pasitraukė ir iš partijos. Po 2000-ųjų kovą įvykusių savivaldybių tarybų rinkimų pirmuoju Liberalų sąjungos sąrašo numeriu į Vilniaus miesto tarybą išrinktas R.Paksas balandžio 3 d. antrą kartą buvo išrinktas sostinės meru. 2000-ųjų spalio mėnesį R.Paksas buvo išrinktas į Seimą ir netrukus patvirtintas premjeru. Prieš tai jis atsistatydino iš Vilniaus mero posto. 2001-ųjų vasarą žlugus valdančiajai Naujosios politikos koalicijai, R.Paksas atsistatydino iš premjero pareigų. Tų pačių metų rugsėjį Liberalų sąjungos tarybos narių reikalavimu R.Paksas buvo priverstas atsistatydinti iš partijos pirmininko posto. 2001 m. gruodį R.Paksas, teigdamas, jog pavargo nuo vidaus intrigų ir partinės diktatūros, kartu su dešimtimi savo šalininkų pasitraukė iš opozicinės Liberalų frakcijos Seime. 2003-iaisiais išrinktas šalies prezidentu R.Paksas atsistatydino iš jo įkurtos Liberalų demokratų partijos pirmininko posto. Iki inauguracijos R.Paksas atsisakė ir Seimo nario mandato.

2004 04 07

Lietuvos rytas

Apkaltos kelias

Renaldas Jakubauskas

2003 m. spalio 28 d. Valstybės saugumo departamento vadovas Mečys Laurinkus iš Seimo tribūnos išspėja, jog tarptautinės nusikaltėlių grupuotės mėgina dalyvauti privatizavimo procesuose Lietuvoje. 2003 m. spalio 30 d. p. Laurinkus Seimo vadovybei pateikė informaciją, kad prezidentūra ir šalies vadovo Rolando Pakso patarėjas nacionalinio saugumo klausimais Remigijus Ačas turėjo ryšių su tarptautiniais nusikaltėliais. Seimo vadovams pateikti Remigijaus Ačo

pokalbiai su dosniausiu prezidento rinkimų kampanijos rėmėju Jurijumi Borisovu bei pastarojo pokalbiai su Rusijos nusikalstamo pasaulio autoritetu laikomu Anzoriu Aksentjevu-Kikalašviliumi bei kitais asmenimis, kurių metu kalbama, kad prezidentas vykdytų prieš rinkimus prisiimtus įsipareigojimus. Netrukus pokalbiai išspausdinami ir spaudoje. Prezidento šalininkai prabyla apie sąmokslą prieš prezidentą. (Mečys Laurinkus 13, Foto 26)

2003 m. lapkričio 3 d. sudaroma specialioji komisija "Dėl galimų grėsmių Lietuvos nacionaliniam saugumui". Jos pirmininku patvirtintas Aloyzas Sakalas, Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas.

2003 m. lapkričio 10 d. spaudos konferencijoje šalies prezidentas pabrėžia, kad neturi jokių įsipareigojimų dosniausiam rėmėjui Jurijui Borisovui, UAB "Aviabaltika" vadovui. "Jokių sutarčių su Jurijumi Borisovu nėra, jokios įtakos mano sprendimams jis nedaro", - teigia Rolandas Paksas. Taip pat šalies prezidentas teigia neketinąs atsistatydinti: "Ne, aš neatsistatydinsiu. Neatsistatydinsiu, nes nepažeidžiau nei Konstitucijos, nei priesaikos, nei įstatymų".

2003 m. lapkričio 12 d. prezidento patarėjų darbo grupių vadovams pasiūlyta atsistatydinti. Per kelias dienas atsistatydinimo prašymus pasirašo 5 iš 6 patarėjų grupių vadovų: Dalia Kutraitė-Giedraitienė, patarėja vidaus politikos klausimais, Rosvaldas Gorbačiovas, prezidento atstovas spaudai, Alvydas Medalinskas, užsienio reikalų patarėjas, Remigijus Ačas, patarėjas nacionalinio saugumo klausimais bei Jonas Ragauskas, ekonominės ir socialinės politikos grupės vadovas. Seimo laikinoji tyrimo komisija patvirtino, kad kai kurie prezidento patarėjai tikrai turėjo ryšių su abejotinos reputacijos asmenimis, minimais saugumo pažymoje. "Patarėjas nacionalinio saugumo klausimais Remigijus Ačas tikrai turėjo ryšių su abejotinos reputacijos asmenimis", - iširtą medžiagą apibendrina Seimo laikinosios tyrimo komisijos pirmininkas Aloyzas Sakalas. (VŽ 2003 11 12 I anonsas "Strekoza šokdina prezidentūrą")

2003 m. lapkričio 24 d. prezidentas nusiunčia laišką Seimo pirmininkui ir Seimo laikinosios tyrimo komisijos pirmininkui, kuriame teigia, kad neatvyks į komisijos posėdį. Komisija atmeta prezidento prašymą į klausimus atsakyti raštu.

2003 m. gruodžio 1 d. Seimo laikinoji tyrimo komisija viešai paskelbia išvadą, kuriose konstatuojama, kad "prezidentas buvo ir yra pažeidžiamas. Įvertinant ypatingą Prezidento statusą ir atsakomybę, jo vaidmenį vidaus ir tarptautinėje politikoje, tai sudaro grėsmes Lietuvos nacionaliniam saugumui". Išvadose teigiama, jog Rusijoje registruota kompanija "Almax", įtariama susijusi su Rusijos specialiosiomis tarnybomis, darė ir tebedaro įtaką prezidentūrai, siekdama daryti įtaką ir valdyti Lietuvos politinius procesus, formuodama prezidentūros struktūrą ir kadrus, savo ir Jurijaus Borisovo interesais siekdama sustiprinti įtaką prezidentui. Išvadose taip pat teigiama, jog UAB "Aviabaltika" vadovas, siekdamas politinių, ekonominių ir savo asmeninių tikslų, darė įtaką prezidentūros veiklai bei paties prezidento sprendimams. Seimo pirmininkas surengtoje spaudos konferencijoje netiesiogiai užsimena, kad šalies vadovui geriau atsistatydinti. (VŽ 2003 12 02 I anonsas "Pažeidžiamas")

2003 m. gruodžio 3 d. keturios Seimo frakcijos pradeda rengti tekstą apkaltai pradėti. Prezidentas toliau tikina neatsistatydinsiąs, o Seimas 70 balsų "už", 13 "prieš" ir 9 susilaikiusiais pritaria komisijos gruodžio 1 d. pateiktoms išvadoms.

2003 m. gruodžio 4 d. prezidentas po susitikimo su JAV ambasadoriumi Lietuvoje nusprendžia atidėti planuotą oficialų vizitą į JAV.

2003 m. gruodžio 10 d. ministras pirmininkas Algirdas Brazauskas susitikime su Rolandu Paksu dar kartą paragina prezidentą atsistatydinti.

(Brazauskas ir Paksas Nr 14, Foto 28)

2003 m. gruodžio 18 d. Seimas nutaria pradėti apkaltą prezidentui. Apkaltos tekstą paremia 86 parlamentarai. Kaltinimus prezidentui patikima tirti 6 teisininkų ir 6 Seimo narių Specialiajai

tyrimo komisijai, kurios pirmininku išrenkamas Pranciškus Žalkauskas, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko patarėjas.

2003 m. gruodžio 30 d. Konstitucinis Teismas nutaria, kad Lietuvos pilietybę išimties tvarka Jurijui Borisovui suteikęs prezidentas Rolandas Paksas taip atsilygino už rinkimams suteiktą paramą. Taip pat pabrėžta, kad ir iki šiol Lietuvos pilietybę išimties tvarka neretai buvo teikiama visiškai nepagrįstai.

2004 m. sausio 5 d. apkaltos iniciatoriai Seimo specialiajai tyrimų komisijai, tiriančiai kaltinimų šalies vadovui pagrįstumą, argumentuodami pateikia siūlymą pradėti apkaltos procesą šalies vadovui ir pateikia Lietuvos prezidentui iš viso 11 kaltinimų. Prezidentas pareiškia, jog "neturės galimybių atvykti" į Seimo komisijos posėdį paaiškinti ir argumentuoti teikime suformuluotų kaltinimų.

2004 m. vasario 10 d., paskutinę Seimo Specialiosios tyrimo komisijos darbo dieną, šalies prezidentas Rolandas Paksas komisijai raštu pateikia savo paaiškinimus dėl jam pateiktų kaltinimų – juos visus šalies vadovas neigia. Komisija prašys Seimo pratęsti laiką išvadoms parengti.

2004 m. vasario 19 d. pateiktos Seimo Specialiosios tyrimo komisijos išvados dėl šalies vadovui pareiktų kaltinimų parlamentarams. Seimas nutaria kreiptis į Konstitucinį Teismą, kad šis nustatytų, ar buvo pažeista Konstitucija.

Julius Sabatauskas - Seimo narys

2004 m. vasario 24 d. šalies vadovas pasiūlo apkaltą Seimo pirmininkui Artūriui Paulauskui. Prezidentas jį apkaltina valstybės paslapties atskleidimu ir valstybės autoriteto diskreditavimu. Į prezidentūrą patenka operatyvinė byla dėl "Alitos" privatizavimo iš Valstybės saugumo departamento Alytaus apygardos skyriaus. Šalies vadovas įtaria departamentą nusikalstama veikla "Alitos" privatizavimo proceso metu.

2004 m. kovo 2 d. Seimo valdyba sudaro darbo grupę apkaltos proceso reglamentui parengti, ją sudaro Česlovas Juršėnas, Seimo pirmininko pirmasis pavaduotojas (darbo grupės vadovas), Julius Sabatauskas, Seimo narys, Gintaras Steponavičius, Seimo pirmininko pavaduotojas.

2004 m. kovo 8 d. Seime prasideda apkaltos procesas prezidentui Rolandui Paksui. Išklausius kaltintojų ir šalies vadovo atstovų nuomones dėl tolesnio bylos nagrinėjimo, nuspręsta, kad bylos nagrinėjime daroma pertrauka iki tol, kol Konstitucinis Teismas pateiks išvadas.

2004 m. kovo 16 d. Konstituciniame Teisme pradedamas nagrinėti pirmasis apkaltos punktas.

2004 m. kovo 18 d. Konstitucinis Teismas nusprendžia liudyti kviesti šalies prezidentą Rolandą Paksą, nes jam atstovaujantys advokatai teismo prašymu nepateikė savo atstovaujamo asmens požiūrio.

2004 m. kovo 24 d. Jurijus Borisovas praneša nuo kovo 26 d. dirbsiantis prezidento visuomeniniu patarėju. Prezidentas Rolandas Paksas žiniasklaidai patvirtina ketinantis jį šiuo patarėju paskirti. Tačiau vėlai vakare tai paneigia. Iki vėlyvos nakties prezidentas užsidaręs posėdžiauja su artimiausiais savo patarėjais ir politiniais bendražygiais.

Jurijus Borisovas

2004 m. kovo 25 d. prezidentas atsiriboja nuo Rusijos piliečio Jurijaus Borisovo, kurį dar prieš dieną ketino skirti savo patarėju. "Apsvarstęs visas pokalbio su Jurijumi Borisovu aplinkybes nusprendžiau neskirti šio žmogaus savo visuomeniniu patarėju. Dar daugiau – aš noriu pasakyti Lietuvos žmonėms, kad atsiriboju nuo bet kokių sąsajų su Jurijumi Borisovu", - pareiškia prezidentas.

(VŽ 2004 03 26 I anonsas "Abejonių neliko")

2004 m. kovo 24-29 d. pirmiausia atsistatydina visa prezidento užsienio politikos patarėjų grupė, o per kelias dienas - dar 4 prezidento patarėjai, tarp jų ir Aurelijus Katkevičius, vienas iš pagrindinių p. Pakso rinkimų kampanijos dirigentų, konsultavęs prezidentą viešųjų ryšių klausimais.

2004 m. kovo 31 d. Konstitucinis Teismas paskelbia, kad prezidentas Konstituciją šiurkščiai pažeidė trimis atvejais: išimties tvarka Lietuvos pilietybę suteikdamas savo rinkimų kampanijos rėmėjui Jurijui Borisovui, nutekinęs valstybės paslaptį ir darydamas neteisėtą įtaką perimant "Žemaitijos kelių" akcijas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

2004 m. balandžio 5 d. tęsiamas apkaltos procesas Seime. Prezidentas Rolandas Paksas kreipiasi per televiziją į Lietuvos visuomenę: "Galbūt net ir šiandien ar rytoj Seimo nariai priims sprendimą, kuriuo bus padėtas taškas mano, kaip Respublikos prezidento, nušalinimo byloje".

2004 04 07

Verslo žinios